

אליאש, אליאש ושות'

משרד עורכי-דין ונוטריונים

ASSOCIATED OFFICES:

USA: Harold Obstfeld, Attorney at Law
260 Madison Ave. 18th floor, New York, NY
GERMANY: Sven Herrmann,
Rechtsanwalt Rosenthaler Str. 32, D-10178 Berlin
LUXEMBURG: Alexander Shmutiz,
Rechtsanwalt Nordallee 12, 54292 Trier
SWITZERLAND: Marc Schaner,
Rechtsanwalt Hallwystrasse 77, 8004 Zurich
POLAND: Adwokaci & Doradey – G. Dlugi
Ul. Kroloweg Jadwigi 10 , 40-036 Katowice

מגדל אביב
רח' ז'בוטינסקי 7
רמת גן 52520

טלפון: + 972 3 6114060
פקס: + 972 3 7521487

דוא"ל: shachar@eef.co.il

יום ראשון 01 אוגוסט 2021

לכבוד
מר בנימין גנץ
שר הביטחון
תל אביב

אדוני השר,

השלום והברכה,

הנדון: הפליה פסולה, פגיעה בחופש הדת ובחופש הביטוי, חוסר סבירות
ופגיעה שלא כדיון בזכויות מוקנות – הפנימייה הצבאית-תורנית לפיקוד "אור
עציון"

1. הנני פונה לכבודו בעניין הנדון בשם מרשיי, הפנימייה הצבאית-תורנית לפיקוד "אור עציון" שבמרכז שפירא (להלן – "פנימיית אור עציון") העומד בראשה, הרב חיים דרוקמן שליט"א, חתן פרס ישראל ויו"ר מרכז ישיבות בני עקיבא ותלמידים המקיימים אורח חיים דתי ומסורתי ומעוניינים ללמוד בפנימייה צבאית התואמת את אורח חייהם ועיקרי אמונתם.

רקע כללי

- פנימיית "אור עציון" היא מוסד חינוכי עטור שבחים ועתיר הישגים, שקיים מזה כארבעים שנה.
- במהלך השנים העמיד המוסד דורות של תלמידים ובוגרים, שהשתלבו בכל מרחבי העשייה הציבורית בישראל, לרבות בדרגים הגבוהים ביותר. בין השאר, ניכרים בוגרי הפנימייה באחוז הגדול של המתגייסים לשירות קרבי וממשיכים לתפקידי קצונה.

החלטה על סגירת הפנימייה הצבאית וביטולה

- בראשית שנות ה-2000, התקבלה בצה"ל החלטה עקרונית על סגירת הפנימייה הצבאיות, לאחר שנטען כי התועלת המופקת מהן אינה מצדיקה את עלותן.

5. ברם, לאחר עיון בהשלכות רבות המשמעות – החינוכיות והביטחוניות – שעשויות להיות למהלך כזה, הגיעו הגורמים המוסמכים למסקנה כי מהלך כזה בטעות יסודו, והפנימיות הצבאיות – בחיפה ובמרכז שפירא – המשיכו להצמיח בוגרים לתפארת.
6. ביום 7.12.15 אישר שר הביטחון דאז, רא"ל (במיל') משה יעלון, קבלת החלטה להפסיק לקלוט תלמידים חדשים **לשתי הפנימיות הצבאיות**, ובכך למעשה להביא לסגירתן.
7. למותר לומר שמרשיי סברו כבר אז כי החלטה זו בטעות יסודה, ונאבקו לביטולה. למצער, תוכנה היה שוויוני ולא הפלה את מרשיי לרעה על פני הפנימייה בחיפה רק בשל אורח חייהם ואמונתם של תלמידיה.
8. בעקבות ההחלטה, ומשראו כי כלתה אליהם הרעה, הפסיקו אנשי "אור עציון" את רישומם של תלמידים **חדשים** לשנת הלימודים תשע"ו-2016 (לגבי התלמידים הקיימים הוסכם על הכל כי יוכלו לסיים את לימודיהם בפנימייה).
9. ביום 1.9.16 הודיע שר הביטחון דאז אביגדור ליברמן, במהלך חד-צדדי, כי רק הפנימייה הצבאית באור עציון תיסגר, בעוד שהפנימייה הצבאית בחיפה תישאר על כנה.
10. החלטה זו יצרה הפליה על פניה, ולא ניתן לה הסבר חוקי או הגיוני (אם נתעלם מכך שהחלטה התקבלה לאחר בדיקה של מנכ"ל משרד הביטחון, אלוף (במיל') אודי שני, שהיה בוגר הפנימייה בחיפה ומן הסתם רצה בטובתה ועמל למען השארתה).

החלטת משרד הביטחון לקיים את שתי הפנימיות במקביל

11. לאחר עיון נוסף בהחלטתו הקודמת, ומשהוברר כי על פניה מדובר בהחלטה מפלה ופסולה, החליט משרד הביטחון, בחודש יולי 2017, שגם הפנימייה באור עציון תמשיך את פעילותה, תחת אחריות האגף הביטחוני-חברתי במשרד הביטחון.
12. למותר לומר שבהיעדר נימוקים של ממש לאבחנה בין שתי הפנימיות – שתכליתן ודרך פעולתן דומה (לבד מאורח החיים הדתי-תורני שנוהג בפנימיית אור עציון), ופגיעה בו, רק בשל נימוק זה, עולה גם כדי פגיעה בעקרון היסוד של חופש הדת), בהותרת פנימייה אחת וסגירת הפנימייה השנייה, המקיימת אורח חיים דתי, יש פגיעה קשה בעקרונות יסוד של שוויון והיא עולה כדי הפליה אסורה ופסולה.
13. עם זאת, משרד הביטחון הוסיף וקבע כי בדומה לפנימייה בחיפה, גם פנימיית "אור עציון" תמשיך לפעול תחת אחריות משרד הביטחון, אך בהתניה אחת והוא כי **התקציב להפעלתה יגיע ממשרד החינוך**.
14. לא למותר להזכיר כי כבר בעניין זה נוצר הסדר מפלה שאין לו הצדקה. למיטב ידיעת מרשיי, הסדר דומה לא נקבע לגבי הפנימייה בחיפה, אשר ממשיכה לפעול באחריות משרד הביטחון ובתקצובו ללא ההתניה האמורה של קבלת תקצוב ממשרד החינוך.

הדיונים בוועדת החוץ והביטחון והמלצת הוועדה

15. ביום 15.5.17 וביום 19.6.17, קיימה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת שני דיונים מעמיקים בנושא הפנימיות הצבאיות. הוועדה קיבלה לידיה נתונים בדבר ההיבטים התקציביים שכרוכים בהפעלת כל אחת משתי הפנימיות ואת משמעויות מודל ההפעלה האזרחי.
16. לדברי נציג משרד הביטחון שנכח בדיונים אלה, ההחלטה ל"סגור" את פנימיית "אור עציון" נבעה **אך ורק מאילוצ תקציבי**. אכן, העובדות כמסתבר היו שונות בתכלית.

17. בדיון שנערך בוועדת החוץ והביטחון הובהר כי מעבך למודל הפעלה אזרחי של פנימייה אחת בחיפה בלבד **לא יביא לחיסכון תקציבי משמעותי** לעומת החלופה שבה תמשכנה להתקיים שתי הפנימיות – בחיפה ובמרכז שפירא – זו לצד זו. לא זו בלבד, אלא שהפעלת פנימייה אחת בלבד בחיפה תעלה יותר מהפעלת שתי הפנימיות הקיימות.
18. בין השאר הובהר בדיוני הוועדה כי קיומה של הפנימייה הצבאית "אור עציון" **חינוכי** לנוכח אופייה הדתי-תורני, וכי חיסולה ימנע למעשה, גם אם לא להלכה, את לימודיהם של תלמידים בעלי אורח חיים דתי ומסורתי, בפנימייה חיפה שאינה מקיימת אורח חיים כזה.
19. לאור עמדת הוועדה, סוכם בדיון שנערך בה ביום 19.6.17 כי קבוצת חברי כנסת מהוועדה ייפגשו עם שר הביטחון על מנת למצוא פתרון צודק וענייני לנושא תקצוב הפנימייה הצבאית אור עציון.

התחייבות משרד הביטחון

20. ביום 5.7.17 נפגש הרב דרוקמן עם שר הביטחון וזה הודיעו כי לאור הטיעונים שהועלו בפניו "יבחן בשנית את הנושא".
21. בחלוף כמה ימים פורסם באמצעי התקשורת ששר הביטחון חזר בו מהחלטתו הראשונה והחליט להותיר את שתי הפנימיות על כן.
22. בפגישה שנערכה ביום 17.7.17, ובה השתתפו מנכ"ל משרדי הביטחון והחינוך, שב והתחייב משרד הביטחון להפעיל את פנמ"צ "אור עציון" – **במודל הפעלה זהה בעקרונותיו למודל הפעלה עליו סוכם לפנמ"צ בחיפה**.
23. באותה פגישה אף הוקם פורום לתיאום ההפעלה שבו היו חברים מר משה צין, ראש האגף הביטחוני-חברתי במשרד הביטחון ומר רון פרייזלר, מרכז הפיקוח על הפנימיות במנהל לחינוך התיישבותי במשרד החינוך.
24. יודגש כי יישום מודל זה לא נקצב בזמן.
25. ביום 19.7.17 הגיעו לפנימייה באור עציון שני חברי הצוות וערכו סיור במקום. בעקבותיו, ולמרות המועד המאוחר בלוח השנה, הצליחה הפנימייה להעמיד מחזור תלמידים לתפארת מתוך כוונה מוצהרת וברורה של כל הנוגעים בדבר להרחיב את מסגרת הפנימייה הצבאית ולהגדילה גם בשנים הבאות.

פעילות הפנימייה החל משנת הלימודים תשע"ט – תשפ"א

26. כאמור, על בסיס ההחלטה המשותפת של משרדי הביטחון והחינוך, וההבטחה כי פנימייה הצבאית "אור עציון" תמשיך לפעול גם בעתיד, השקיעו אנשי הפנימייה משאבים רבים גם במהלך שנת 2018, בפיתוח המוסד החינוכי וטיפוחו.
27. למותר לומר שהשקעה זו כרוכה, בין השאר, בהתחייבויות חוזיות ארוכות טווח עם אנשי סגל חינוכי ומנהלי כאחד, השקעת משאבים בשיפוץ המבנים והחזקתם, התקשרויות עם ספקים, וכיו"ב.
28. ביום 9.1.18 נקבע בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת דיון המשך בנושא הפנימיות הצבאיות. לקראת ישיבה זו אף נוסח מסמך עקרונות משותף של שני המשרדים.
29. בעקבות פניית מרשיי באמצעות בא כוחם דאז, עו"ד פרופ' אביעד הכהן, המתריע על כוונת משרד הביטחון לסגור את הפנימייה, התקבל ביום 12.1.18 מענה מאגף היועץ המשפטי למערכת הבטחון ולפיה נכתב כך:

1. במהלך שנת 2017 סוכם בין משרד הביטחון למשרד החינוך כי הפנימייה הצבאית תורנית לפיקוד – אור עציון (להלן – "הפנימייה") לא תיסגר, אלא תמשך לפעול.
2. עם החלטה להמשך הפעלתה של הפנימייה, החלו המשרדים בעבודת מטה לקראת שנת הלימודים תשע"ט, בין היתר, הכנת תוכנית שיפוץ מבנה הפנימייה והתאמתו לתנאי מגורים ומחייה ראויים עבור תלמידים.
3. בימים אלה נחתם הסכם בין משרד הביטחון למשרד החינוך בנוגע להמשך הפעלת הפנימייה. (ההדגשות אינן במקור – ש.ע.).

רצ"ב העתק המכתב מיום 12/8/2018 ומסומן כנספח א' למכתבי.

30. החל משנת הלימודים תשע"ט ועד לשנת הלימודים האחרונה (תשפ"א) מידי שנה נחתמו בין משרד הביטחון לבין ישיבת אור עציון הסכמי הפעלת הפנימייה הצבאית אשר במסגרתה ישיבת אור עציון ניהלה והפעילה עבור המשרד את הפנימייה ומשרד הביטחון העביר לה במישרין את התקציב הדרוש להפעלתה של הפנימייה הצבאית.

סכנת סגירתה של הפנימייה בשנת הלימודים תשפ"ב

31. ביום 25.7.21 התקבלה הודעה בדוא"ל מאת ויטה כהן – ר' מחלק רכש שירותי פרט במינהל הרכש (מנה"ר) ולפיה ההזמנה לטובת הפעלת הפנימייה הצבאית אור עציון מסתיימת ביום 30/8/2021. כמוכן נכתב כך: "ברצוני להבהיר כי אין לממש כל פעילות המשכית בשנה"ל הקרובה קרי, התשפ"ב, כל עוד לא התקבלה הזמנה חתומה כנדרש ממשרד הבטחון / מנה"ר".
32. אי המצאת הזמנה חתומה, משמעותה עצירת מימון הפעילות של הפנימייה וסגירתה המיידית וזאת בניגוד גמור להחלטה המשותפת של משרד הביטחון ומשרד החינוך משנת 2017 על המשך הפעלתה של הפנימייה (ללא הגבלה בזמן).
33. מרשיי אינם ערים לפרטי ההסכם שנחתם בשעתו בין משרד הביטחון לבין משרד החינוך ועל כל הכבוד חלוקת התקצוב בין המשרדים אינה מעניינה.
34. כל שמרשיי מבקשים ודורשים הוא המשך הפעלת הפנימייה בהתאם להחלטה המשותפת של המשרדים והמשך הצמחת בוגרים שימשיכו להוביל את הצבא באתגרים העומדים בפניו בעתיד.
35. לא למותר לציין כי מרשיי קלטו כבר תלמידים חדשים אשר ביצעו כבר את הליך הרישום לפנימייה וכן מרשיי גייסו את הצוות החינוכי והמנהלי הנדרש לקראת שנת הלימודים הקרובה ולא עולה על הדעת שלא לפתוח את שנת הלימודים.
36. אם לא די בכך הרי שנכון לכתיבת שורות אלו לומדים עשרות תלמידים בכיתות י"ב בפנימייה ואין כל אפשרות פרקטית, חינוכית ומשפטית כאחד, שלא לאפשר להם לסיים את לימודיהם במסלול אותו הם החלו.

הפן המשפטי

37. השתלשלות העניינים מלמדת שמבחינה מהותית אין הבדל משמעותי בין שתי הפנימיות זו שנמצאת בחיפה לבין זאת שנמצאת באור עציון, שתיהן נועדה לתכלית ראויה, ולאותה תכלית, ותפקודן היעיל במשך עשרות שנים מלמד על נחיצותן והישגיהן.
38. ההבדל המשמעותי היחיד בין שני המוסדות הוא אורח החיים שנוהג בהן. בעוד שפנימייה צבאית אור עציון הוא מוסד דתי-תורני מובהק, ומסונף לישיבה התיכונית "אור עציון", מקבילו החיפאי מתקיים כמוסד חינוך ממלכתי המסונף לבית הספר "הריאלי".

39. קיומן של שתי מערכות חינוך – "ממלכתית" ו"ממלכתית-דתית" הוא אחד המאפיינים הבולטים של מערכת החינוך בישראל, והוא מן המפורסמות שאינן צריכות ראייה.
40. בנסיבות העניין, סגירת מוסד אחד – המוסד הדתי-תורני והותרת המוסד האחר על כנו, מהווה הפליה פסולה ואסורה, שלא ניתן לה עד כה כל הסבר המניח את הדעת. לנוכח אופיים השונה של המוסדות, סגירת המוסד הדתי עולה גם כדי פגיעה בחופש הדת ובחופש הביטוי.
41. לתלמידים המבקשים ללמוד בפנימייה צבאית, לא ניתן מענה הולם בעוד שמקביליהם, שאינם מקיימים אורח חיים דתי או מסורתי, זוכים לחינוך צבאי הממומן בכספי המדינה.
42. זאת ועוד: גם תהליך קבלת ההחלטות – אם אמנם נתקבלו החלטות (ואלה, כאמור, הוסתרו ממרשיי) נראה על פניו פגום מיסודו.
43. כפי שהוצג לעיל, קיים מסמך בכתב שחתום על ידי משרד הביטחון לפיו הוא מציין כי הוחלט על המשך הפעלתה של הפנימייה הצבאית באור עציון. יתר על כן משרד הביטחון הוציא לפועל תוכנית לשיפוץ משמעותי של מבנה הפנימייה רק לאחרונה, עובדה אשר לבדה מצביעה על הטווח הארוך של ההחלטה בדבר המשך הפעלתה.
44. החלטה מערכת הביטחון להפסיק את התקצוב ולגרום לסגירתה של הפנימייה, אינה יכולה להיעשות בסמוך לפני תחילת שנת הלימודים. בעניין זה איחרו אנשי משרד הביטחון "את הרכבת", ואפילו אמרנו – ולא אמרנו – כי שמורה בידם הזכות לשנות את מדיניותם, אין שינוי זה יכול להיעשות "מהיום להיום", על דרך של הודעה עקיפה בדוא"ל באמצעות ר' מחלק רכש שירותי פרט ביום 25.7.21, **חודש לפני תחילת שנת הלימודים**.
45. כך, מקל וחומר בן-בנו של קל וחומר כאשר מדובר במוסד שקיים מזה כארבעים שנה, שהחלטה על סגירתו אינה יכולה להיעשות בחשאי, בחדרי חדרים, מבלי שהנפגעים הפוטנציאליים העיקריים – והמה מרשיי – ידעו על כך זמן סביר מראש, מבלי שתיתן להם "זכות טיעון" הוגנת וראויה, ומבלי שיינתן להם די זמן למצות את זכויותיהם.
46. למותר לומר שבהיעדר החלטה על עצירת התקצוב על ידי משרד הביטחון עד לאחרונה, רשאים היו מרשיי להסתמך על המצג שהוצג להם כל העת, ועל ההחלטות שניתנו בעבר ולפיהן ימשיך המוסד את פעולתו גם בשנים הבאות.
47. כוחו של "אינטרס צפיות" ו"אינטרס הסתמכות" זה גוברים, לנוכח העובדה שבמהלך ההסתמכות עליו ומכוח ההסתמכות עליו שינו מרשיי את מצבם לרעה, בכניסה להתחייבויות חוזיות, ובהשקעת משאבים רבים.

סוף דבר:

48. אנו מקווים ומייחלים כי מדובר בטעות או באי הבנה ואולם קיימת חשיבות מרובה כי הטעות תתוקן באמצעות חתימה מיידית על המשך הפעלת הפנימייה לשנת הלימודים הקרובה תשפ"ב.
49. מבלי לגרוע מן האמור, דורשים מרשיי, כי תתקבל החלטה ולפיה מעמדה של הפנימייה הצבאית אור עציון תהיה זהה למעמדה של הפנימייה הצבאית בחיפה.
50. אין זה סביר כי הפנימייה בחיפה תהנה מתקצוב רב שנתי בבסיס תקציב משרד הביטחון ואילו מרשיי ייאלצו מידי שנה להחסיר פעימה לפני כל תחילת שנת לימודים בעקבות חוסר בתקצוב בעקבות אי העברת תקציבים ממשרד החינוך ואו מכל גוף אחר.

51. על כל אלה אנו מבקשים :

א. להורות לגורמים הרלוונטיים במשרד לחתום באופן מיידני על הסכם הפעלה עם מרשיי לשנת הלימודים הקרובה.

ב. לפעול לכך כי הפנימייה הצבאית של אור עציון תקבל את ההכרה והזכויות באופן שווה לזו של הפנימייה הצבאית בחיפה כך שעתידה תובטח לאורך זמן.

52. כמי שמכיר לבטח את פועלה והישגיה המפוארים של הפנימייה הצבאית באור עציון אנו סמוכים ובטוחים כי תסייע בהמשך הפעלתה בהתאם להחלטה כפי שבא לידי ביטוי במכתבכם מיום 12/8/2018 ובטוחנו כי לא תרצה חלילה להיות חתום על סגירתה.

בכבוד רב ובברכה,

שחר עוז-ארי, עו"ד

העתק : מר נפתלי בנט – ראש הממשלה

ד"ר יפעת שאשא ביטון – שרת החינוך

מר מתניהו אנגלמן – מבקר המדינה

מר אמיר אשל - מנכ"ל משרד הביטחון

מר יגאל סלוביק - מנכ"ל משרד החינוך

הרב חיים דרוקמן – יו"ר הפנימייה הצבאית אור עציון

מר אלחנן גלט – מנכ"ל מרכז ישיבות בני עקיבא